

Hradecký

Počasí v kraji více informací →
pocasi.idnes.cz

hradec.idnes.cz

DNES Hradec Králové, Trutnov, Náchod, Jičín, Rychnov nad Kněžnou

Deset let jedny boty

„Kovošrot byl impuls, že má smysl z odpadu dál něco dělat,“ říká zakladatel Cirkulárního centra Jaroměř Tomáš Mrkvica.

Tomáš Plecháč
redaktor MF DNES

JAROMĚŘ Čtyřicetiletý Tomáš Mrkvica se živil výrobou designového nábytku a svítidel z vodovodních trubek. Když začala válka na Ukrajině, klesly zakázky o 90 procent. Jeho další kroky však nasměroval kovošrot. Když viděl, co všechno jsou lidé schopni vyhodit, rozhodl se věnovat recyklování a upcyklování starých věcí. V Umělecké kolonii Bastionu IV v Josefově před dvěma lety založil Cirkulární centrum Jaroměř pro vzdělávání a kreativní tvorbu, které šíří zásady cirkulární ekonomiky. Pořádá kurzy, workshopy, studentská symposia i festival recyklovaného designu. V listopadu otevře pobočku se sdílenými dílnami v Hradci Králové. Sám jde příkladem. Nové oblečení si nekoupil už několik let, nejezdí autem a neprodukuje téměř žádný odpad.

Neměl jsem co ztratit

Do kovošrotu v Čakovicích ho zavedl výrobce divokol Aleš Černý z josefovské umělecké kolonie, kde rozřezává staré bicykly a sváří z nich originální stroje. „Když jsem tam viděl hromady železa, přišlo mi hrozně líto toho materiálu, se kterým se dá pořád pracovat. Zrovna železo je z pohledu cirkulární ekonomiky nejvíce neudržitelné, protože na jeho roztavení je potřeba spousta energie. Má proto obrovský smysl ho dál zpracovávat, nabízí velký prostor pro kreativitu. Návštěva kovošrotu byla velkým impulsem, že má smysl z odpadu dál něco vyrábět,“ vypráví zakladatel cirkulárního centra.

Nábytek z vodovodních trubek dělal rodák z Uherčic u Hustopeč sedm let. Pevnostní město mu učarovalo natolik, že si tam nejen otevřel dílnu, ale také se do Josefova přestěhoval. Když vypukla válka na Ukrajině a zakázky se propadly na minimum, protože lidé kvůli drahým energiím začali šetřit, skončil Tomáš Mrkvica na úřadu práce. „Vybudoval jsem krásnou, velkou dílnu, a nechtěl jsem ji opustit jen proto, že podnikání nefungovalo. Protože jsem neměl co ztratit, rozhodl jsem se v ní rozjet cirkulární centrum,“ vzpomíná na září 2022. Pomohla mu dotace od ministerstva kultury, úspěšně se projektuje na rozvoj kreativního učení. Díky různým grantům centrum slouží dodnes.

Od začátku pořádá workshopy pro školy, v dílně se vystřídalo více než tisíc dětí především z Králové-

Vizionář udržitelnosti Tomáš Mrkvica, zakladatel Cirkulárního centra Jaroměř. Foto: Martin Veselý, MAFRA

hradeckého kraje. Dnes má cirkulární centrum devět členů a několik externích lektorů. Upcyklaci demonstřují třeba na výrobě bubínků z papírových trubek a PET lahví. S vysloužilým materiálem se pracuje v původní podobě a vyrábějí se z něj další produkty. Naproti tomu při recyklaci se materiál musí nejprve zpracovat.

Materiálová banka i festivaly

Cirkulární centrum v létě zorganizovalo studentské symposium, jehož výsledkem byla výstava plastických inspirovaných josefovskými stavbami. V poslední době také objízdí letní festivaly, představilo se třeba na trutnovském Rýbrcoulovi nebo Keřfuru v Hradci Králové. „Jezdíme hlavně s hudební dílnou, kde si děti za půl hodiny vyrobí vlastní funkční hudební nástroj, třeba bubínek. Získají k tomu vztah a nástroje si mnohem víc váží, než když si ho koupí v obchodě,“ poznamenává Tomáš Mrkvica.

Spolek kromě workshopů, seminářů a vzdělávacích programů založil materiálovou banku. Kontejner má ve sběrných dvorech v Hradci Králové a Jaroměř. Materiál pak v cirkulárním centru třídí a zpracovávají. Stará keramika je vhodná

Fakta Cirkulární ekonomika

- Oběhové hospodářství je součástí konceptu udržitelného rozvoje. Zhodnocuje existující produkty a suroviny. Klade si za cíl udržet hodnotu výrobků, materiálů a zdrojů tak dlouho v ekonomickém cyklu, jak je to jen možné, a vrátit je do výrobního cyklu na konci jejich životnosti. Minimalizuje se tak tvorba odpadu.
- Naproti tomu lineární ekonomika je založena na modelu těžít, vyrobit, spotřebovat a vyhodit. Evropská komise přijala plán na postupně zavedení cirkulární ekonomiky v roce 2021 strategický rámec Cirkulární Česko 2040 s deseti prioritními oblastmi. Klade důraz na užívání druhotných surovin v průmyslu a stavebnictví, snížení množství potravinových odpadů, omezení jednorázových výrobků nebo zadržování vody v krajině.
- Cirkulární ekonomika akcentuje zkracování dodavatelských řetězců, využívání lokálních zdrojů, obnovitelných zdrojů energie a materiálů.

kupříkladu na výrobu mozaiky nebo rámečků kolem zrcadel, ze starého papíru dělají ruční papír. Nejviditelnějším počinem je podzimní festival recyklovaného designu Recy-Upcy. V říjnu se v Josefově konal třetí ročník. Letos v květnu si v pevnosti odbyl premiéru festival inovátorů, bastlilů a opravářů starých kol Kolemfest.

Oběhové hospodářství a téma plynutí zdrojů jsou podle Tomáše Mrkvici stále aktuálnější s nastupující klimatickou změnou. „Čím větší nám bude teplo a čím méně bude vody, tím víc nám bude docházet, že se k planetě chováme neudržitelně. Na celém světě se každý rok vyteží sto miliard tun materiálu, který je neobnovitelný. Zpracujeme ho a ve chvíli, kdy ho už nepotřebujeme, tak ho odvezeme na skládku. Zdroje ubývají a skládky rostou,“ upozorňuje.

Činnost cirkulárního střediska cílí hlavně na děti a mládež, přímět dospělý ke změně návyků je mnohem složitější. „Je hezké, že si s námi děti něco vyrobí, ale důležitý je i kontext, proč je vlastně důležité s materiálem pracovat. Rozvíjíme proto vzdělávací program, který bude víc zaměřený na teorii, aby si také uvědomily, co všechno už v souladu s

cirkulární ekonomikou dělají. Rozbije se jim třeba batoh, ale místo aby ho vyhodily, tak si nechají spravit zip. A to je přesně ono.“

Aby to něco vydrželo

Zásadami cirkulární ekonomiky se Tomáš Mrkvica řídí i ve svém životě. Nemá auto, chodí pěšky, jezdí hromadnou dopravou, nakupuje v bezobalových obchodech nebo si do prodejen nosí vlastní obaly. A především nevytváří skoro žádný odpad. „Možná už pět let jsem si nekoupil nic na sebe, většinou dostávám od známých oblečení, které chtějí vyhodit. Když už si něco koupím, tak kvalitní, aby to něco vydrželo. Boty, co mám na nohou, nosím už deset let. Má smysl kupovat kvalitní věci. Sice si na začátku připlatíte, ale za rok se vám to nerozpadne,“ ukazuje na kožené polobotky. Vybavení v domácnosti má z bazaru nebo „za odvoz“. Takto získal třeba 60 let starou kuchyň z originálním obalu našel ve velkoobchodním kontejneru.

Cirkulární centrum v listopadu otevře novou pobočku v Hradci Králové. Budovu u křižovatky Koruna, kde původně měla Střední odborná škola Hradební zázemí pro praktickou výuku, si od krajské Galerie moderního umění pronajalo na pět let. Vzniká tam sdílená textilní, šicí, truhlářská a kovářská dílna. „Když se vám ulomí kolečko u křesla, tak si ho tam buď sami opravíte, nebo tam bude někdo, kdo vám s tím pomůže. Asi rok jsme v Jaroměřu hledali místo, kam bychom se mohli dál rozvíjet, protože v umělecké kolonii už není prostor. Bohužel tady o to nebyl zájem,“ říká Tomáš Mrkvica. Do Hradce Králové se přesune i festival Recy-Upcy.

Právě Hradec patří v nakládání s vysloužilými věcmi mezi premianty. Hradecké služby už pátým rokem provozují systém re-use, jeho cílem je předcházet vzniku odpadu, který by jinak skončil v recyklační lince nebo na skládce. Nepotřebné, ale funkční kuchyňské vybavení, nábytek, vybavení pro děti, dekorace, nářadí či knihy mohou obyvatelé nosit do re-use pointů ve všech čtyřech sběrných dvorech a do dobročinného obchodu v Kotěrově ulici, který se otevřel před rokem. Lidé si zde za nízké ceny mohou věci zase koupit. Další re-use bazar, zaměřený na nábytek a elektrospotřebiče, zahájí 6. listopadu provoz v nedaleké Divišově ulici. „Vznikne tak první nábytková banka, která bude vybavením domácností mimo jiné zásobovat městské byty pro sociálně slabé rodiny,“ uvádí ředitel Hradeckých služeb Martin Hušek. Výtěžek z re-use pointů jde na výsadbu dřevin a zeleně. Za necelých pět let se vybralo více než 1,2 milionu korun.

V domě rodičky našli policisté mrtvé novorozeně

DOBRUŠKA Policie od soboty vyšetřuje podezření z vraždy novorozence v Dobrušce na Rychnovsku. Rodička je ve vážném stavu v nemocnici. Mrtvé dítě policie po několika hodinovém pátrání našla ukryté v rodinném domě, kde rodička bydlela. Mohlo jít o utajený porod. Pro zjištění příčiny úmrtí dítěte policie nařídila soudní pitvu. V tiskové zprávě to uvedla policejní mluvčí Iva Kormošová.

Oznámení o podezření na utajený domácí porod policie přijala v sobotu ráno s informací, že rodička je ve vážném stavu v nemocnici a novorozenec by mohl být někde v ohrožení života.

„Okamžitě jsme zahájili pátrací akci jak v bydlišti devětatřicetileté rodičky, tak v jeho bezprostředním okolí,“ uvedla mluvčí. Před 14. hodinou policie mrtvé novorozeně v domě rodičky našla. Pátralo přes 30 policistů, včetně psůvodu ze služebních psů, strážníků městské policie a členů policejního pátracího týmu Stopa.

„Kriminalisté zahájili úkony trestního řízení pro zvláště závažný zločin vražda a zjišťují všechny okolnosti případu,“ uvedla mluvčí. Pachatel v případě odsouzení hrozí trest vězení na 15 až 20 let nebo trest výjimečný. (iDNES.cz, ČTK)

První papírový betlém Náchoda podpoří hospic

K Vánocům patří jak lidové jesličky s Josefem, Marií, oslem a darovníky, tak nezištná dobročinnost. Obojí teď spojil první náchodský papírový betlém, jehož nákupem lze podpořit dobrou věc.

„Je nám velkou ctí představit jedinečný projekt „Betlém Náchoda“ manželů Lindy a Jakuba Kůrkových, kteří svým neutuchajícím nadšením a odhodláním zhmotnili i díky podpoře města Náchoda a pod záštitou starosty Jana Birke myšlenku dobročinnosti do prvního náchodského papírového betlému,“ říká mluvčí náchodské radnice Nina Adlof.

Výjimečný vánoční dárek, jehož nákupem podpoří prostřednictvím Nadačního fondu Bernadeta manželů Kůrkových Hospic Anežky České v Červeném Kostelci, lze zakoupit v barevné či černobílé variantě v Městském informačním centru Náchod na Masarykově náměstí nebo v Malých lázních Bělousi. Více na www.betlemynachodska.cz. (mar)

Hradec Králové

Ramba o cestách

Vyprávění o cestách české herečky Terezy Ramba volně inspirované knihou Dobrodruhům dnes v 17.30 hodin začne ve velkém sále hradeckého Bia Central. Vyprávět bude o nejzajímavějších z dvaceti zemí světa, které prožela, například jde o ledový Polár, Kostariku, divoké džungle i vyprahlé pouště a domorodce. (zál)

Hradec Králové

Revoluce 1989 v Teplicích

Film Karla Strachoty „1989: chceme dýchat“ o normalizaci a listopadové revoluci v Teplicích uvede zítra v 17 hodin pobočka hradecké knihovny na Slezském Předměstí. Kdysi krásné lázeňské město bylo v 80. letech zdevastované stejně jako severozápadní průmyslové pohraničí. Archivní záběry dokumentují demonstrace, které v Teplicích kvůli katastrofálnímu životnímu prostředí začaly týden před 17. listopadem 1989. (zál)

Hradec zvýší počet strážníků

HRADEC KRÁLOVÉ Hradec Králové zvýší do dvou let počet strážníků na 124 ze současných 109. Hlavním důvodem posílení bezpečnosti je více různých společenských, sportovních a kulturních akcí, u nichž je potřebná přítomnost městské policie. Celkový počet pracovníků městské policie by měl do konce roku 2026 vzrůst na 140 z nynějších 125. „Činnosti a aktivity městské policie stále narůstají. Pro nás je prioritou bezpečnost ve městě, je tedy třeba

dbát na dostatečné personální kapacity,“ řekla primátorka Pavlína Springerová (Hradecký demokratický klub). Zatím se zvýšené nároky na městskou policii řeší přesčasy, což má zákonné limity.

Přijetí nových lidí k městské policii znamená vyšší nároky na hradecký rozpočet. Jen mzdové náklady včetně odvodů na 15 strážníků by měly při dnešní úrovni odměňování činit asi 10,5 milionu korun. Další peníze bude stát výstroj, výzbroj

a školení. Nábor bude rozdělen do dvou let. V roce 2025 se počítá s přijetím sedmi strážníků.

Městská policie má nyní tabulková místa naplněná. Získávat strážníky se podle primátorky daří.

„Zejména proto, že město strážníkům nabízí městské byty. Poskytuje jim i další benefity jako magistralnímu úředníkům,“ uvedl náměstek primátorky a bývalý ředitel městské policie Miroslav Hloušek (ODS). (ČTK)